

Molnár Gábor életútja és Goethe

2009. január 6. Vízkereszt

A Pszichiátriai Érdekvédelmi Fórum részére összeállította Seress Attila rehabilitációs tanácsadó, gyógyító nevelő, szociális munkás.

Molnár Gábor életútjának vizsgálata meglepő párhuzamosságokat mutat a német költőfejedelem, Goethe életútjával. Goethe költő, író, államférfi, természetkutató, utazó és társasági életet élő ember volt. Molnár Gábor szegény sorban kezdte életét, mezőgazdasági tanulmányokat folytatott, majd serdülőkkora után, ahogy ma mondanánk, postadolescens, késő serdülőkorban hirtelen kiutazott Brazíliába. Ott vált utazóvá, vadásszá, a természeti és társadalmi környezet megfigyelőjévé, és a brazil természeti környezet kincseinek gyűjtőjévé vált. Brazíliában baleset következtében megvakult, visszajött Magyarországra és bőröndjeiben még hazahozott óriáskígyókat a hazai természettudományi múzeumnak ajándékol. Természettudományos gyűjteményét magángyűjtők még ma is nagy becsben tartják. Írói munkásságáról: 26 kötet jelent meg tőle. Rendszeresen tartott ismeretterjesztő előadásokat, hallgatói nagyon szerették a világlátott ember előadásait, könyveit egész nemzedék olvasta. A magyarság eredetének kutatásával is foglalkozott, Mongóliába is utazott, vaksága dacára. Azt mondhatjuk: Molnár Gábor egy élő egyetem volt, ahogy Goethe is az volt korában. Ennek azért van nagy jelentősége, mert ahogy Goethe, úgy Molnár Gábor is korának ismeretanyagát emberségébe integrálta, tudományos igénnyel nézett korának természeti, társadalmi, emberi és tudományos tényeire, de az élet egyik területének sem vált szemellenzős képviselőjévé.

A Molnár Gábor Társaság centenáriumi tudományos konferenciáján, 2008-ban Ajkán bemutatott emlékkötetben és a konferencián elhangzott értékes előadások a következő életterületeket képviselték:

- zoológia
- történelemtudomány
- földrajzkutatás
- festészet-restaurálás
- térképészet
- magatartás-tudomány
- hit-szónoklat
- őstörténet
- irodalom-történet
- helytörténet
- pedagógia
- szociális munka
- társadalomelmélet
- vállalkozás-tan.

Életút felállítás. Tatai Zoltán, a Molnár Gábor Társaság elnöke életút összeállításának adataiból néhány konkrét adat:

Születés: 1908. december 2. Budapest

Családja: vendéglátóiparban dolgozó szülők, két testvér, szegénység.

Iskolák: elemi és polgári Budapesten, egy év iskola Csingervölgyben nagyszülőknél.

Szakképesítés: mezőgazdasági intéző, Pápa, 1927.

Munkakörök: két év pincérkedés

Társadalmi kapcsolatok: a világválság idején egy évig svájci családnál élt Vöröskereszt révén

Első életút-váltás:

1930. május 26-án Brazíliába indul a Magyar Természettudományi Múzeum őserdei bogárgyűjtőjeként, magánexpedícióban.

Második életút-váltás:

1932. március 7-én a Ford-ültetvényeken egy gyutacs a kezében felrobban és a baleset következtében mindkét szemére, teljesen megvakul.

Harmadik életút-váltás, sikeres társadalmi újra beilleszkedés:

26 kötet szerzője, ismeretterjesztő előadásokat tart, családot alapít és Budapest Belvárosában trafikot vezet. A Brazil Állam meghívására 1972-ben Brazíliába utazik, Mongóliába háromszor ment, hazai és környező országokban író-olvasó találkozókra vett részt a társadalmi életben.

1980. október 29-én lépte át a földi világ küszöbét.

Ismertebb könyvei:

Kalandok a brazíliai őserdőben, 1940.

Az óriáskígyók földjén, 1955.

Jaguárországban, 1960.

Egy millió hős országában, 1966.

Éjbezuhanó évek, 1973.

Az én kedves Amazóniám, 1975.

A Bakonytól az Amazóniáig, 1978.

Az Arany-Góbi kőszivárgásában, 1981.

Életét Goethe mint „élő egyetem” életminőségéhez mérhetjük és Földünk fenntartható fejlődésének úttörő kutatójaként kell őt számon tartani. Személye a fenntartható fejlődésű életvitelre ad példát. Száz év után is tudományos ösztönzést ad a Földünk fenntartható fejlődésének nem csupán a természeti szekciójában, hanem főleg a fenntartható szociális környezetvédelem terén.

Molnár Gábor születésének centenáriumára

Minden centenáriumnak fontos missziója van. Az az impulzus, amit száz éve adott a világnak Molnár Gábor, ma is él és a mi felelősségünk, hogy újra a tudatunkba emeljük ezt és lehetőségünkhöz mérten meg is újítsuk.

Molnár Gábor életútja eltér a szokásostól, életútjának egy adott pontján a vakságához vezető baleseti sérülés ezt az életutat a fejlődésétől eltérítette, majd nem látóként íróvá vált és sokat adott a világnak. Vaksági krízisét kreatívan oldotta meg, pozitív szemléletű könyveket adott ki a kezéből és ezzel a páratlan életművével valami egészen újat hozott. Molnár Gábor életútja egészen pontosan behatárolható élettitkot rejt magában. Ennek a titoknak a kikutatása és az utókor elé tárása a feladatunk, miután születésének centenáriumán emlékezünk erre a kalandos életű személyiségre.

Elég talán ha sorstársára, Helen Kellerre gondolunk, vagy akár a 19. századi Kaspar Hauserre, hogy a szívünkkel értsük meg, bennünk, a XXI. század erős és hatalmas korának emberében is számos hasonló vonás rejlik, ami eme személyiségek esetében szembetűnő - viszont annál inkább szeretjük a mi fogyatékainkat elrejtteni. Miről is van szó?

Ha a társadalmi piramis erőt sugárzó szerkezetére tekintünk, akkor Kaspar Hauser, Molnár Gábor, Helen Keller, Jacques Lusseyrand életének megértéséhez sose juthatunk el, mert ők sem a társadalmi piramis tetején, sem az alján, sem középpont nem helyezhetők el. Minden emberi életútnak vannak olyan törvényei, amik szerint az életút egyes szakaszaihoz meghatározott életfeladatok kapcsolódnak. Ezek a törvényszerűségek mégsem érvényesek azokra, akiket maga a sors foszt meg attól, hogy életszakaszának adott feladatait töltsék be, mert egy életesemény ettől eltérítette őket. Ha arra gondolunk, hogy a mi XXI. század eleji korunkban a traumák, a válságok végeláthatatlan módon terjednek el és a mi korunkat összevetjük például Molnár Gábor életútjának tényeivel, akkor joggal gondolhatunk a következőkre.

Paradox mondatszerkesztéssel így szólhatunk ugyanis: „nem az a baj, ha a fejlődést valami megzavarja, az a jó, ha a kríziseket kreatívan tudjuk megoldani és így derűnkkel, pozitív életszemléletünkkel adhatunk erőt azoknak, akiknek az életében minden rendben van.” Létezik ugyanis egy törvény, ami szerint, ha egy ember már kifejlesztett magában egy képességet, akkor előbb-utóbb mások könnyebben tudják ezt a korábban nem létező képességet kifejleszteni magukban. Vegyük akár Arisztotelész logikai képességét, amit Arisztotelész előtt senki sem bírt magában felfedezni, de Arisztotelész a logikus gondolkodási képesség úttörőjeként ezt a világnak adta. Így az az életvezetési képesség, amit Molnár Gábor magában kifejlesztett, talán nem is volt megtalálható őelőtte.

Ha arra gondolunk, hogy vak írókat nem ismert a modern világ, ahogy Beethoven előtt siket zeneszerzőket sem ismert a világ, akkor érthetjük meg, mit is jelenthet nekünk a száz éve született Molnár Gábor. Homéroszról is elterjedt, hogy vak költő volt, de Molnár Gábor esetében az az új, hogy ő magának

csinálta meg saját foglalkozását, amikor a vakságához vezető életesemény elvette tőle az életvezetési képességét. Így tehát mi is, ha véletlenül a nullára futnánk ki, ha a semmiben találnánk magunkat, akkor elődeink erejénél fogva mi is valami teljesen újat teremthetünk a világban, szinte a semmiből.

Az a képességünk, hogy az elvesztett életesélyeinkhez képest a semmiből tudunk magunknak egy teljesen új életet teremteni: erre az újfajta képességre vezethet rá minket, ha sorstársaink életútját tanulmányozzuk. Mi vitte rá Beethovent, hogy siketen írja meg az Örömódát? Mi vitte rá Kaspar Hausert, hogy miután egy földalatti veremben tartott gyermekséget és serdülőkort élt meg kenyéren és vízen, beszédhiányos ifjúként a XIX. századi Nürnberg derék polgárai között megtanulja a német nyelvet? Mi vitte rá Helen Kellert, akit élete elején egy életutat módosító esemény siketvakká tett, hogy elterjessze a világon a gondolatot, hogy a vakok képesek lehetnek saját magukat eltartani? Mi vitte rá a XX. század közepén a nem látó Jacques Lusseyrandot, hogy a náci koncentrációs tábor lakójaként barátságot kössön egy törpe növésű lágerlakótársával, majd később a francia ellenállás egyik fontos személyisége legyen? Mi vitte rá a francia sorstársat, Philippe Chazalt, hogy A dolgozó vakok c. kötetét megszerkessze és 1999-ben Franciaországban kiadja? Mi vitte rá a sorstársakat, hogy újabban a Fogyatékkal élők ENSZ egyezményét elterjesszék a világon?

Bárhogy is legyen, bárhogy is magyarázzuk meg magunknak, az biztos, hogy egészen konkrétan a szeretet világtanítóiról szólnunk, ha azt mondjuk: a leginkább fogyatkozó erejű életutat befutók tanítanak minket arra, hogy lelkiismeret is van a világon, hogy szeretet is van a világon, hogy bárhol is álljunk a társadalmi piramis erős szerkezetében, együttérzésünk és tenni akarásunk előtt nincsenek korlátok. Ha tehát egy új társadalmi normát fogalmazunk meg, amikor a nem látó ember és a látó ember társadalmi együttműködéséről szólnunk, amikor az épek és sérültek együttműködéséről szólnunk, akkor értettük meg Molnár Gábor és más sorstárs életútjának titkát. Azért lehetett oly sikeres és pozitív Molnár Gábor életútja, mert ő együtt tudott működni látó embertársaival.

Ezt az újfajta társadalmi együttélési normát foglalhatjuk össze egy mondatban:

„Ne vess és szeress – azok mentik át a Földet, akik önként teszik a jót!”

Száz év után tehát minden Földön élő embernek mondhat valamit Molnár Gábor, Jacques Lusseyrand, Kaspar Hauser, Helen Keller: szeress és ne vess, még ha életedben valamikor a sors el is vette látásod, hallásod, beszédképességed, tanulmányozd a mi életünket és szeretni és nevetni fogsz, ha a rendelkezésedre álló szabadidőt magad és mások számára értelmesen és hasznosan töltöd el. **Újra megtalálhatjuk elvesztett emberségünket.**

Forrás:

Centenáriumi Tudományos Emlékezés, 2008. Ajka

Emlékezés Molnár Gáborra, Molnár Gábor Társaság kötete, 2008. Ajka

Jacques Lusseyrand: Az élet ma kezdődik, Szép napok kiadó

Jacob Wassermann: Kaspar Hauser, avagy a szív restsége, Gondolat kiadó

Rudolf Steiner: Goethe természettudományos művei, Dornach, Svájc